

your son, your only son, whom you love, Isaac, and go to the land of Moriah, and offer him there as a burnt-offering on one of the mountains which I will tell you." Abraham rose early in the morning, saddled his donkey, and took with him his two attendants and Isaac his son; he chopped wood for the offering and set out for the place of which God had told him. On the third day, Abraham looked up and saw the place from afar. Abraham said to his attendants, "You stay here with the donkey, and I and the lad will go yonder; we will prostrate ourselves [before God] and then return to you." Abraham took the wood for the offering and put it on Isaac his son, and he took in his hand the fire and the knife; and the two walked on together. Then Isaac spoke to Abraham his father and said, "My father;" and he answered, "Here I am, my son." And he said, "Here are the fire and the wood, but where is the lamb for the burnt-offering?" Abraham answered, "God will provide for Himself the lamb for the burnt-offering, my son," and the two walked on together. They reached the place of which God had told him, and Abraham built an altar there, arranged the wood, bound Isaac his son, and placed him on the altar upon the wood. Then Abraham stretched forth his hand, and took the knife to slaughter his son. But an Angel of the Lord called to him from heaven and said, "Abraham! Abraham!" And he answered, "Here I am." And he said, "Do not lay your hand upon the lad, nor do anything to him; for now I know that you are a God-fearing man, since you have not withheld your son, your only son, from Me." Thereafter, Abraham looked up and saw a ram caught in the thicket by its horns; and Abraham went and took the ram and offered it as a burnt-offering instead of his son. And Abraham called the name of the place "The Lord Will See," as

את בנה את יחידך אשר אהבת את יצחק, ולה קח אל ארץ מוריה, והעלה שם לעולה על אחד ההרים, אשר אמר אליך: וישבם אברהם כבקר, וקח את רמזו וקח את שני נערי אמו ואת יצחק בנו, וקבע עצי עולה וקם ויגד אל המקום אשר אמר יי האלהים: כיום השלישי וישא אברהם את עיניו, וראה את המקום מרחק; ויאמר אברהם אל נערו שבו לרם מה עם התמור, ואני והנער נלכה עד כה, ונשתחוו ונשוקב אליכם: וקח אברהם את עצי העולה וישם על יצחק בנו וקח בידו את האש ואת המאכלת, וילכו שניהם יחדו: ויאמר יצחק אל אברהם אבי ויאמר אבי, ויאמר הנני בני, ויאמר הנה האש והעצים ואני העולה לעולה: ויאמר אברהם אלהים ראה לו העולה בני, וילכו שניהם יחדו: וקמו אל המקום אשר אמר לו האלהים, ויבן שם אברהם את המזבח, ויערף את העצים, ויעקד את יצחק בנו, וישם אותו על המזבח מפעל לעצים: וישלח אברהם את ידו וקח את המאכלת, לישח את בנו: וקרא אליו מלאך יי מן השמים ויאמר אברהם אברהם, ויאמר הנני: ויאמר אל תשלח ידך אל הנער, ואל תעש לו מאומה, כי עתה ידעתי, כי ירא אלהים אותך, ולא חשבת את בנה את יחידך מפני: וישא אברהם את עיניו וראה והנה אלי, אחר גאחתי כבקר קרתי, וילך אברהם וקח את האיל, ויעלה לעולה תחת בנו: וקרא אברהם שם המקום הויה, ויאמר אשך

למקם וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יחדיו נכלל זה בזה אשה צמיה ומיה
צמשה: וַיֵּבְאוּ אֶל הַמֶּקוֹם לִסְדּוֹ וַיֹּאמֶר אִישׁ אֶל
הָאֲחֵיהֶם וַיֵּיךְ שֵׁם אַבְרָהָם אֶת הַמְּזֻבָּח (ענין)
[מנין] עוק' דז"ה גכ"ו ולי"ו דצ"ח] וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים
וַיַּעֲבֹד אֶת יְצִחָק בְּנֵו הַמִּמְקוֹם הַגִּזְי' לִמֶן לַהֲמֹק' וַיֵּשֶׁב
אִתּוֹ עַל הַמְּזֻבָּח מִפְּעֵל לְעֵצִים: וַיִּשְׁלַח
אַבְרָהָם אֶת יִדְדוֹ וַיִּקַּח אֶת הַמִּזְבֵּחַ לְשֵׁחַט
אֶת בְּנֵו שִׁמְשׁ אֲבִיהֶם שֶׁרִיךְ לַהֲלִיף דֵּם שֶׁהוּא מִזִּמּוֹם הַמִּזְנוּנִים
וְהוּא הַגִּזְי' וְכוּונָתוֹ כִּי לַמִּמְקוֹ: וַיִּקְרָא אֶל יִדְדוֹ מִלְאָךְ יִדְדוֹ
מִן הַשְּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם קִדְמָה לֹא שָׁלַח מִסְדִּים
לְצַד אַבְרָהָם צִמְחָה שָׁלַח מִסְדִּים עִם גִּזְרוֹת כִּלְלֵי אִשָּׁה צִמְחָה
וַיֹּאמֶר הַגִּזְי': וַיֹּאמֶר אֶל תְּשַׁלַּח יִדְדוֹ אֶל הַגִּזְעָר
וְאֶל תְּעַשֵׁי לֹו מִאֲמוֹנָה לִשְׁוֹן מוֹס' כִּי אִשִּׁי הִסָּ יִמְנַמְקוּ עַל
יִדְדוֹ שֶׁלָּה מוֹלֵה דִמּוֹ כִּי עֲתִידָה יִדְעָתִי לִשְׁוֹן זוּוֹג מוֹיָג כִּי
יִרְאֵ אֲלֹהִים אֲתָהָה שֶׁהִם הַגִּזְרוֹת שֶׁנִּמְעִדוּ אִמְךָ כִּי עַד עַמָּה
הִיית אוֹהֵב מִסְדִּים לְצַד וְעַמָּה יִרָה אֲלֵהִים שֶׁנִּמְעִרְכוּ גִזְרוֹת מִסְדִּים וְהוּ
אָמַה וְלֹא הִשְׁכַּחְתָּ צִמְחָה שֶׁלָּה מִשְׁכַּח בְּךָ אֶת בְּנֵיךָ אֶת
יִדְדוֹ מִפְּעֵל: וַיִּשְׁאַ אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְאֵ
וְהִגִּיד אֵל גִּי מִי"ה אוֹמִיִּים דְּפִשְׁטוֹ וּמִלָּה וּמִלָּה דִּמְחָה לַהֲרִי
שְׁצִיָּסוֹר אָמַה אֲתָהָה גִּי אֲתָהָה לִפִּי שֶׁאִמְר הַמִּמְקוֹ הַגִּזְרוֹת מִסְדִּים
כִּי"ל לְרִיךְ לַחוּר הַגִּזְרוֹת לִסְדּוֹ אָמַה לַהֲכִלֵּל צִשְׁרָס שֶׁלָּה יִשְׁמוֹ
הַמִּזְנוּנִים וְעַמָּה נִמְקוֹן צִלִּיל שֶׁהִם לְצוֹשִׁים הַגִּזְרוֹת לִסְדּוֹ אָמַה שֶׁמִּסָּ
יִזְמֵלְוֹ חוֹה לְצוֹשִׁ הַגִּזְרוֹת כִּי נִמְקוֹן הַדִּין צִשְׁרָס חוֹה אֵיל אִמְר כִּי יִצְמַח
הַפְּנִינִי חוֹה לְצוֹשִׁ פִּסְבָּךְ גִּי צִי"ס אִי"ל נִי"ה אָמַה לְצוֹשִׁים

לשון הגלגלה כ"י אֲמַנְרִי אֲוִמָה וְאִגְלַךְ חוֹה כִּי אִשְׁף שׁוֹן יִרְדֵה לִסְדּוֹ עִכִּי
מִוִּתֵּל גְּדוֹל וְהַגְּלֵה לַמִּסְדִּים כִּי עִם מִמְגֵּלִים וּמִגְּדִלִים אִם עִמְמָס
אֲלֵיךְ: וַיִּשְׁפָּם אַבְרָהָם בַּבֶּקָר (הַמִּסְדִּים אֲבִרְהִים גִּי
מִי"ס אִי"ל) צִנְבֹק הוּא יִסְדּוֹ דִּזִּי"ה צִנְבֹקוֹ שֶׁל הַמִּסְדִּים כִּי מִסְדִּים צִפְרִמָּה
לַמָּחֶה וַיִּהְיֶה אֶת הַמְּזֻבָּח לַהֲנַעֵי הַקְּלִפּוֹת מִחוּר הַגִּזְי' מִן
יִמֵּן וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי זְעָרָיו אִתּוֹ וְאֶת יְצִחָק בְּנֵו
וַיִּבְרָקֵ עֵצִי עֵלָה וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמֶּקוֹם יִסְדּוֹ הוּא
הוֹי"ה צִבְכָּהָה י" פִּעְמִים ה' ה' פִּעְמִים ה' ה' פִּעְמִים ה' ה' פִּעְמִים ה'
גִּימְטְרִי מִקּוֹם אֲמַר לֹו הִאֲלֵהִים: פִּיזִם
הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשְׁאַ אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְאֵ אֶת
הַמֶּקוֹם מִרְחֹק וּמִלָּה צִי"ה גִי"ה אִי"ה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם
אֶל זְעָרָיו שִׁבּוּ לְכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר מִלָּה וַיֹּאמְרוּ
וְהַגִּזְעָר זְלָקָה עַד פֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶהָ לַהֲמִשִּׁיךְ ה' מִסְדִּים
וְנִשְׁוֹבָה זֵלֵי פִּמֵד אֲלֵיכֶם: וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת עֵצִי
הָעֵלָה וַיִּשֶׁב עַל יְצִחָק בְּנֵו וַיִּקַּח פִּיִּדוֹ הַיִּמִּנִּית
אֶת הָאִישׁ הַדִּין וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ מִלֵּ וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם
יחדיו כִּלְלוֹס וּמִיִּמְדִים אִשָּׁה צִמְחָה: וַיֹּאמֶר יְצִחָק אֶל
אַבְרָהָם אָבִיו מִסְדִּים וַיֹּאמֶר אָבִי אָמַה מִסְדִּים וְאִמְךָ אָמַה
מִסְדִּים דִּמְחָה וַיִּלְאָמְרוּ הַגִּזְעָר מִסְדִּים יִמֵּד עִם גִּזְרוֹה לַהֲכִלֵּל אִשָּׁה
צִמְחָה לַהֲמִמְקִס בְּנֵי עִקְדָה וַיֹּאמֶר הַגִּזְי' הָאִישׁ וְהָעֵצִים
וְאִיָּה הַיִּשָּׁה לְעֵלָה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֲלֵהִים
יִרְאֵה שֶׁהִם הַגִּזְי' הַסּוֹמְמִים לִאִיָּה עֲלִיוֹנָה עִכְסִי צִהֲמִמְמִקוֹ יִמְחָה לֹו
יִכְוֹל לַרְאוֹת לֹו הַיִּשָּׁה לְעֵלָה בְּנֵי רִי"ס הַצִּיל (צִסְדִּים אִוִּר מִחוּר
לַמִּמְמִקָּס) לַמִּקּוֹן עוֹן שֶׁל הַצִּל שִׁמְטָה צִרְאוֹה צִסְדִּים אִוִּר מִחוּר דִּמְסִדִּים

תפלת שחרית

ויבן שם אברהם את-המזבח ויצרך את-העצים ויעקד את-יצחק בנו וישם אהו על-המזבח ממצל לעצים. וישלח אברהם את-ידו ויקח את-המאכלת לשחט את-בנו. ויקרא אליו מלאך יי מן השמים ויאמר אברהם ואברהם ויאמר הגני.

עמק ברכה

שומע תפלה

עמק ברכה

(שופטים י"ג כב) כי אלקים ראינו תרגם יונתן מלאכא דחי ואפילו בשם הוי"ה ב"ה המיוחד נקרא המלאך. כמו שנא' (שמות כ"ג כא) כי שמי בקרבו. וכן פירש הרשב"ם וירא אליו ה' כלומר. מלאך ה'. וכן כתב הוא ז"ל גבי וה' המטיר על סדום גפרית ואש מאת ה' מן השמים (בראשית י"ט כד). בשם מדרש (בר"ר פרשה נ"א). שהראשון המלאך גבריאל והשני שכינה ממש. והיא דעת רבי חלבון ברבא שם, ומובא גם ברמב"ן ז"ל. וכן יש לפרש (שם ט"ז יג) ותקרא שם ה' הדובר אליה אתה אל ראי. כלומר. שם מלאך ה' שדיבר אליה. וכן אלקים נסה, מלאך אלקים נסה את אברהם. והשי"ת רצה להראות אהבת אברהם וישרו לפני המלאכים ונתן להם רשות לנסותו. כי לא יאמר המלאך דבר מעצמו. וזה שאמר לו המלאך, כי עתה ידעתי. כלומר. זה נתינת טעם על כל הענין, הציווי הראשון להעלהו לעולה. והאזהרה השניה שלא לעשות לו מאומה. כי כל זה היה בשביל "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה". ולכך טעם פסיק בין כי ובין עתה. ואלקים דהכא שכינה ממש. כך ה' נראה לי עומק פשוטו של מקרא ולסתום פי דוברי עתק על צדיקו של עולם. ומה שפירשי' ורשב"ם, עתה ידעתי — כי מעתה ידעו כל האומות, על זה הקשה הראב"ע שהרי אפילו נערינו לא היו עמו. את בנד את יחידך: רבים מקשים, מה זה נסיון כל כך, הרי בימים מקדם הרבה

והרמב"ן שם עיי"ש. ואמנם כל מקום ומקום לפי מקומו וענינו. וודאי שגם שטח הכי גדול נקרא מקום. כמש"נ (במדבר לב א) והנה המקום מקום מקנה, ושם הוא מורה על שתי ארצות, גלעד ויעזר, שהן יותר מתאימות למקנה משאר ארצות ולענין זה נקרא בשם מקום. וכך שם בסדום לענין מה שאמר, עשו כלה, התפלל אברהם, האף תספה ולא תשא למקום וכו'. וכך גם (שמות כד ד) ולהביא אל המקום אשר הכינתי וכו', פירוש אל הארץ. אבל לענין מה שהוא מיוחד ומוכן בשביל ישראל, קראהו מקום אפילו אם זה שטח מצומצם ביותר, כמו (שמות ג ה) המקום אשר אתה עומד עליו, ועוד ועוד.

שניהם יחדיו: כלומר, המה לבדם יחדים. כמו (מלאכים א יח) ואנחנו יחדיו איך זר אתנו. אבל מה שנאמר לקמן, ויקומו וילכו יחדיו, שם הוראתו כולם יחד, כמו (יהושע ט ב) ויבקצו יחדיו.

ויאמר אברהם | אברהם: יש פסיק בין אברהם אברהם. וזה שאצל משה רבנו לא נכתב פסיק, עי' במדרשים ובזוהר.

כי עתה ידעתי וגו': זה מאמר המלאך בשמו, כי גם לו נודע כי אברהם ירא אלקים הוא. ולולי דמסתפינא הייתי אומר על פי פשוטו של מקרא, כי נסיון העקידה היה רק ע"י מלאך, והאלקים נסה את אברהם. היינו מלאך ה'. כמו שנאמר (שמואל א כח י"ג) אלקים ראיתי עולים, ותרגום יונתן — מלאך דה' חזיתי, וכן

מקור הברכות: לשכוי בינה, פוקח עורים, מתיר אסורים, מלביש ערומים, זוקף כפופים, רוקע הארץ על המים, המכין מצעדי גבר, שעל כל צרכי, אוזר ישראל בבגדה, עוטר ישראל בתפארה, המעביר שינה וג"ה טובים — ברכות סאז ר' מאיר תיקן לאמר שעשני ישראל, של"ע אשה ושל"ע בור, אבל הנוסח "גוי" שלפנינו הוא עפ"י ירושלמי ברי פט ה"ב, ושל"ע עבד עפ"י מסקנת הגמ' שם: בס' מעשה רוקח להג' הספרדי הרי מסעוד חי רוקח, בשם ר' אברהם בן הרמב"ם שאביו אמר לו שראה נוסחא ישנה בתלמוד — כד תזי וכר מברך של"ע גוי וכן אשה ועבד וכו'; שעשני כרצוני — עפ"י טור (סי' מו) וש"ע שם.